

Werkplaats van hoop in tijden van corona

'De hoop gaat weg', aldus Paul de Leeuw op 4 december in Op1. Specifiek verwees hij naar hoop onder jongeren in deze tijd van corona. Maar vermoedelijk geldt het ook voor vele volwassenen. Zo klinkt in het Algemeen Dagblad (13 januari 2021) de vraag waar we in hemelsnaam hoop vandaan moeten halen om het vol te houden in corona. Wat is hoop eigenlijk? En, wat kan het betekenen in deze tijd van corona? En hoe putten we uit hoop een nieuw perspectief in heden en toekomst?

De hoop waar Paul de Leeuw naar verwijst lijkt een passieve deugd te zijn, die ons kan ontglippen. Jonathan Sacks, de in november overleden toonaangevende Britse intellectueel en voormalig opperrabbin, beschouwt hoop niet als een passieve deugd of als een naïeve uitnodiging tot een betere wereld. Sacks omschrijft hoop als een reis waarin gaandeweg met elkaar nieuw perspectief gecreëerd kan worden. Om tijdens de reis hoop niet kwijt te raken of te laten overwoekeren door angst, vermoeidheid, niet-meer weten, onverschilligheid en naïef optimisme is volgens Sacks het instituut van een publieke Sabbat cruciaal. Deze Sabbat is een soort reguliere werkplaats van hoop waarin mensen stap voor stap samen bouwen perspectief voor het hier en nu; door naar elkaar te luisteren, te bouwen aan vertrouwen, nieuwe verbindingen vorm te geven en concrete stappen te zetten. Het perspectief van hoop ontleend aan Sacks, daagt uit om werkplaatsen van hoop in het hart van de samenleving te creëren.

Op 1 december organiseerden VNO-NCW en de Vrije Universiteit Amsterdam een werkplaats van hoop. Na een inleiding met 'live' vioolspel van een professionele violiste, nu medewerkster bij de GGD, gaven Aukje Kuypers, zakevrouw 2018, en Wim van de Donk, rector Universiteit Tilburg, een duo interview. Daarin kwam naar voren dat zelfs de meest positieve mensen vermoeid beginnen te raken door thuis zitten, afstand houden en veel werken achter de computer. Ook blijkt er veel leed en verdriet bij studenten, o.a. door vereenzaming.

Tegelijkertijd kwam naar voren dat er zich ook veel mogelijkheden in deze crisis voordoen. Door het idee dat als onze samenleving als het ware onaantastbaar was, zaten we wellicht te vaak in een mentale lockdown. We realiseren ons dat onze welvaart geen vanzelfsprekendheid is en dat uitdagingen rondom duurzaamheid, kwetsbaarheid en inrichting van de samenleving erom vragen dat we dingen echt anders gaan doen. Tijdens de bijeenkomst kwam naar voren het belang van het opstellen van een lijstje van dingen die je na de crisis niet meer kwijt wil. Er is bij veel mensen behoefte om na te denken over wat ons overkomt en men is nog lang niet uitgedacht. Zo hebben we tijdens de corona crisis ons bijvoorbeeld gerealiseerd dat een focus op de IC-capaciteit te smal is en zijn we meer gaan kijken naar de verzorgings- en verpleeghuizen.

Te midden van fundamentele onzekerheid, hebben we ook een aantal fundamentele zekerheden ontdekt, bijvoorbeeld dat we elkaar ontzettend hard nodig hebben. Het blijkt een goede basis om vanuit hier te kijken naar perspectief voor de toekomst, met elkaar tot weging van waarden te komen en tot nieuwe inzichten. Zo spraken ondernemers, studenten en hoogleraren tijdens de bijeenkomst in kleine kring verder aan de hand van drie stappen: (1) update: hoe gaat het, en met wie? (2) Reflectie: Wat zien en leer je in deze tijd? (3) ingrediënten van hoop: Hoe kan hoop gestimuleerd worden? Welke concrete vervolgstappen horen daarbij? Een concrete vervolgstap is een werkplaats van hoop speciaal voor studenten

op korte termijn. Ook in het nieuwe jaar zullen diverse werkplaatsen en vervolgstappen vormgegeven worden. Het is aan ons of hoop weggaat, blijft of vermeerdert. Hopen is samen betekenis creëren in het nu, door kleine daden, en daarmee de toekomst vormgeven. Laat we met die gedachte het jaar 2021 in gaan.

Linda van Beek, Secretaris Levensbeschouwing en Ondernemen (VNO-NCW)

Jan Jorrit Hasselaar, Faculteit voor Religie en Theologie (Vrije Universiteit)